

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันการศึกษามีบทบาทอันสำคัญในการพัฒนาประเทศ การศึกษามีความจำเป็นและสำคัญยิ่งแก่คนทุกคน การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างบุคคลให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข การที่เยาวชนของชาติสามารถเล่าเรียนจนจบหลักสูตรหรือจบการศึกษาได้นั้นจำเป็นจะต้องอาศัยผู้เกี่ยวข้องกับวงการการศึกษา โดยเฉพาะครูอาจารย์ จะต้องร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ ช่วยให้นักเรียนเรียนจนจบหลักสูตร โดยการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนช่วยกันป้องกันและหาแนวทางแก้ปัญหา นักเรียนต้องพัฒนาสภาพในระหว่างเรียนอีกด้วย วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย มีการจัดการศึกษา มีส่วนสัมพันธ์กับด้านเศรษฐกิจเพราะเป็นการลงทุนเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นการลงทุนที่ไม่สามารถเห็นผลชัดเจนเหมือนการลงทุนด้านอื่น ๆ (วิทยากร เชียงกูล, 2527, หน้า 43-46) การศึกษาวิชาชีพเป็นรากฐานอันสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพราะความเจริญของประเทศนั้นขึ้นอยู่กับทรัพยากรที่มีคุณภาพ สามารถสนองความต้องการของสังคมรวมทั้งการรู้จักนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ (กรมอาชีวศึกษา, 2527, หน้า 4)

ในปัจจุบันการจัดการศึกษาวิชาชีพอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน ทั้งของรัฐและเอกชน แต่เป็นที่ยอมรับกันว่ากรมอาชีวศึกษาเป็นแหล่งผลิตกำลังคนระดับอาชีวศึกษา ทั้งแรงงานทั้งฝีมือ แรงงานฝีมือและช่างเทคนิค ที่สำคัญหากพิจารณาในแง่ปริมาณแล้ว จะเห็นว่าประมาณร้อยละ 50 ของกำลังคนที่เข้าสู่ตลาดแรงงานในแต่ละปี เป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษาจึงเปรียบเสมือนแม่บทของการจัดการศึกษาวิชาชีพที่มีประสบการณ์มานานถึง 56 ปี (พ.ศ.2484-2540) มีการจัดการเรียนการสอนสาขา

วิชาชีพต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต (กองแผนงาน กรมอาชีวศึกษา, 2533, หน้า 1-2)

การลงทุนจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้นต้องใช้งบประมาณมาก ในการจัดซื้อเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ฝึกหัดตามบทเรียนหรือตามใบงานเป็นจำนวนมาก เมื่อสำเร็จการศึกษาตาม หลักสูตรสามารถประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปได้ ผู้ปกครองนักเรียน ตลอดจนครู อาจารย์ ต่างชื่นชมในความสำเร็จนั้น หากไม่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร อาจถือว่าการลงทุน จัดการศึกษาระดับนั้นไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้ที่อยู่เบื้องหลังการลงทุนทุกคนต้องผิดหวัง สิ่ง ที่ตามมาคือ ความสูญเสียทางการศึกษา ซึ่งในแต่ละปีต้องสูญเสียเป็นเงินไม่น้อย หากคิดเป็น ความรู้ที่ติดค้างใจแล้วอาจประมาณค่ามิได้

ความสูญเสียทางการศึกษาที่เห็นได้ชัดเช่นอย่างหนึ่งคือ การพัฒนาของนักเรียนทั้ง ๆ ที่นักเรียนต้องการจะศึกษาให้สำเร็จตามหลักสูตร แต่ความจำเป็นด้านต่าง ๆ มีส่วนผลักดันให้ นักเรียนพัฒนา ปัญหาของนักเรียนที่พัฒนาเหล่านี้มีโอกาสกลายมาเป็นปัญหาของสังคม เช่น การว่างงาน ไม่มีอาชีพเป็นหลักที่แน่นอน ในขณะที่ทุกคนจำเป็นต้องดิ้นรนเพื่อการดำรงชีพในสังคม ในช่วงนี้อาจมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดไปจากพฤติกรรมของคนทั่วไป ซึ่งสังคมเราไม่ยอมรับ ได้แก่ การเสพยา การเสพยาเสพติดให้โทษ ก่ออาชญากรรม และรวมถึงการต่อต้านสังคม (ก่อ สวัสดิพานิชย์, 2518, หน้า 182)

วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2481 โดยได้เปิดสอนในหลักสูตรวิชาชีพเพิ่มขึ้น ได้เปิดสอนหลักสูตรวิชาชีพ คือ สาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม และแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระดับ คือ

- ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
- ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เปิดสอน 6 แผนกวิชา คือ

1. แผนกวิชาช่างก่อสร้าง
2. แผนกวิชาช่างยนต์
3. แผนกวิชาช่างกลโรงงาน

4. แผนกวิชาช่างเชื่อมโลหะแผ่น
5. แผนกวิชาช่างไฟฟ้า
6. แผนกวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เปิดสอน 8 แผนกวิชา คือ

1. แผนกวิชาช่างก่อสร้าง
2. แผนกวิชาช่างโยธา
3. แผนกวิชาช่างยนต์
4. แผนกวิชาช่างเทคนิคการผลิต
5. แผนกวิชาช่างเทคนิคอุตสาหกรรม
6. แผนกวิชาช่างเทคนิคโลหะ
7. แผนกวิชาช่างเทคนิคไฟฟ้า
8. แผนกวิชาช่างเทคนิคอิเล็กทรอนิกส์

นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ ของทางวิทยาลัยที่กำหนดขึ้น โดยกระทรวงศึกษาธิการ กฎระเบียบเหล่านี้มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นผู้มีประสิทธิภาพในทุกด้านหลังจากที่สำเร็จการศึกษาเพื่อจะสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ ไว้อย่างมากมายให้นักเรียนปฏิบัติ เพื่อได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งมีความรู้ความสามารถที่จะออกไปประกอบอาชีพได้ กฎระเบียบที่สำคัญข้อหนึ่งที่ผู้ศึกษาอยากจะกล่าวถึงในที่นี้คือ กฎระเบียบเกี่ยวกับการพัฒนาการเป็นนักเรียน ซึ่งเป็นกฎระเบียบที่ต้องการเน้นให้นักเรียนมีความสามารถในการทำงานและด้านความรับผิดชอบหลังจากสำเร็จการศึกษาไปแล้ว

การพัฒนาการเป็นนักเรียนมี 3 กรณี คือ

1. พัฒนาไปเอง ได้แก่ สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร ลาออก ถึงแก่กรรม
2. สถานศึกษาสั่งให้พัฒนา ได้แก่ ขาดเรียนติดต่อกัน 15 วัน โดยไม่มีเหตุผล หรือไม่มาติดต่อรักษาสถานภาพการเป็นนักเรียนนักศึกษา ในกรณีไม่มาลงทะเบียนภายในกำหนด หรือครบกำหนดลาพักแล้ว ไม่ยื่นคำขอกลับเข้าเรียนภายใน 15 วัน หรือประพฤติฝ่าฝืนระเบียบของสถานศึกษาหรือต้องโทษคดีอาญาถึงจำคุก เว้นความผิดลหุโทษ หรือขาดคุณสมบัติ

3. พื้นสภาพเพราะการเรียน ได้แก่ ลงทะเบียนเรียนครบ 2 ภาคเรียน สอบแก้ตัวแล้ว ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 หรือลงทะเบียนเรียนครบ 4 ภาคเรียน สอบแก้ตัวแล้ว ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.75 หรือลงทะเบียนเรียนครบ 6 ภาคเรียนสอบแก้ตัวแล้ว ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.90 หรือเรียนตามปกติสอบแก้ตัวเรียนซ้ำเรียนแทน รายวิชา ที่สอบตกครบ 6 ภาคเรียน ยังไม่เข้าเกณฑ์การจบ

การพื้นสภาพของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ในปีการศึกษา 2537-2539 มีนักเรียนนักศึกษาพื้นสภาพดังนี้

ปีการศึกษา	ระดับชั้น	จำนวน นักศึกษา ทั้งหมด	การพื้นสภาพของนักเรียนนักศึกษา					
			พื้นสภาพไปเอง		สถานศึกษาส่ง		พื้นสภาพเพราะ	
			กรณีลาออก		พื้นสภาพ		การเรียน	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2537	ปวช.	1,890	37	1.96	7	0.37	114	6.03
2538	ปวช.	1,654	22	1.33	3	0.18	122	7.38
2539	ปวช.	1,732	29	1.67	4	0.23	152	8.78
2537	ปวส.	528	2	0.38	1	0.19	17	3.22
2538	ปวส.	519	1	0.19	3	0.58	12	2.31
2539	ปวส.	676	5	0.74	2	0.30	4	0.59

ที่มา : วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย (2529)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าการพื้นสภาพของนักเรียนนักศึกษา โดยเฉพาะในระดับ ปวช. นักเรียนพื้นสภาพในปีการศึกษา 2537 ร้อยละ 6.03 ในปีการศึกษา 2538 ร้อยละ 7.38

และในปีการศึกษา 2539 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 8.78 ซึ่งทำให้เกิดการสูญเสียค่าทางการศึกษาเป็นจำนวนมาก ในแง่ของการจัดการศึกษาแล้วหากการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนมาก แสดงว่าการจัดการศึกษาระดับนั้นยังขาดประสิทธิภาพในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นอกจากทำให้เกิดการสูญเสียค่าทางการศึกษาแล้ว ยังสร้างปัญหาเกี่ยวกับสถานศึกษาอีกหลายด้าน เช่น การปรับชั้นเรียน การปกครองของสถานศึกษา ชื่อเสียงของสถานศึกษา รวมทั้งความเชื่อถือจากบุคคลภายนอกด้วย

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมา ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะค้นหาสาเหตุของการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย โดยมุ่งศึกษาเฉพาะนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ไม่รวมถึงกรณีนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ทั้งนี้ก็เพราะนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงมีจำนวนน้อยกว่า รวมทั้งสถิติรวมที่ผ่านมา นักศึกษาสายนี้พัฒนาศักยภาพด้วยเหตุต่าง ๆ น้อยกว่า เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลปรับปรุงแก้ไขการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนดังกล่าว และเสนอผลการศึกษาแก่ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ปัญหาการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนมีน้อยลง ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาจากนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพปัจจุบัน เพราะยากลำบากที่จะติดตามนักเรียนที่จบไปแล้ว และมีข้อมูลของวิทยาลัยบ่งบอกว่ามีนักศึกษาจำนวนมากที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาสาเหตุของการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย จำนวน 192 คน จึงน่าจะเป็นประโยชน์ในการวางแนวทางที่จะป้องกันปัญหานี้

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับ ปวช. ชั้นปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2540 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 ของวิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ตามระเบียบของกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการประเมินการศึกษา พ.ศ.2538

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ของวิทยาลัยเทคนิคเชียงราย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ประกาศนียบัตร เรียกชื่อย่อว่า ปวช. หมายถึง การศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตร
วิชาชีพ หลังจากที่ได้รับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า
2. วิทยาลัยเทคนิค หมายถึง สถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ให้ความรู้และประสบการณ์ แก่นักเรียนนักศึกษาทั้งชายและหญิงที่
ออกไปประกอบอาชีพ ซึ่งเปิดสอนในสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม
3. นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลในการช่วยเหลือนักเรียน
ที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 ให้ตรงเป้าหมาย